

IV Õpitulemused ja õppesisu klassiti

9. klass, 1 tund nädalas, kokku 35 tundi

INIMESED ÜHISKONNAS. DEMOKRAATLIK RIIGIKORD JA VALITSEMINE.			
Õppevara Talvi Järv, Heiki Rauda, Avo-Rein Tereping "Inimene ja ühiskond. Õpik 9. klassile" Kasutatav õppevara Inimene ja ühiskond. EAÜS metoodiline õppematerjal https://drive.google.com/file/d/1N7wBQL24JwhMuBxoesr1MeXuRp3GG2OA/view Lugemistekst: Mis vahe on kolmandal sektoril ja kodanikuühiskonnal? https://heakodanik.ee/mis-on-kodanikuuhiskond/ EIS keskkonnas interaktiivsed ülesanded: • Ühiskonna sektorid https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/4915• Ühiskonna sektorid https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/5558• Noored ja ühiskond https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/7588• Ühiskonnaaelu valdkonnad https://eis.ekk.edu.ee/eis/lahendamine/4946• Ühiskonna sektorite eesmärgid https://eis.ekk.edu.ee/eis/ylesanded/12994/lahendamine• Vabatahtliku tegevuse võimalused https://eis.ekk.edu.ee/eis/ylesanded/13393/lahendamine E-koolikott • Avalik ja erasektor: https://sisuloome.e-koolikott.ee/node/10442• Kodanikuühiskond: https://sisuloome.e-koolikott.ee/node/10445			
Õppesisu kirjeldus (tegevused)	Õpitulemused	Hindamine	Arendatavad digipädevused
I GRUPP Grupi mõiste, grupis tegutsemine. Erinevad grupid Rollid grupid Grupi normid	Õpilane: 1) teab, millist kooslust nimetatakse grupiks; 2) teab, kuidas toimub grupiliikmete omavaheline suhtlemine; 3) oskab nimetada ametlikke ja mitteametlikke gruppe; 4) oskab iseloomustada rolle grupis.	Arutlus teemal "Gruppi kuulumise positiivsed ja negatiivsed küljed" Arutlev jutt RRK sisekorraeskirjade kohta. Rollikonflikti lahendamise Paaristöö kodukorra kohta Grupitööd (rollimäng) erinevatel grupiga seotud teemadel Töö allikaga: "Miks kiusatakse?"	Koostöös digisisu jagamine (tekst, foto, video): Padlet, Jamboard, LINO , Wakelet , Dotstorming (võimalik õppida ka viisakat kommenteerimist), mõistekaardid

II INIMESED ÜHISKONNAS Ressursside jagunemine maailmas. Mitmekultuuriline ühiskond. Rahvas ja rahvus. Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed jm. Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus. Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus. Väärtused ja identiteedid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid.	Õpilane: 1) teab, mis on ressurss ja seda, et ressursid on maailmas ebavõrdselt jaotunud; 2) teab, et loodusressursse tuleb kasutada säästlikult; 3) teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus; 4) oskab välja tuua sotsiaalse kihistumise põhjuseid ja tagajärgi ning oskab välja pakkuda lahendusi sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks; 5) teab, et maailmas on enamik riike; 6) väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust; 7) väärtustab soolist võrdõiguslikkust; 8) mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.	Film inimõiguste/ressursside jagunemise teemal (Maailmaharidus.ee) ja selle põhjal arutlev jutt Töö allikatega Grupitöö-sotsiaalse kihistumise põhjused, tagajärjed, leevendamine.	Koostöös digisisu jagamine (tekst, foto, video): Padlet, Jamboard, LINO, Wakelet, Dotstorming ... mõistekaardid
III DEMOKRAATLIK RIIGIKORD JA VALITSEMINE EESTI VALITSEMISKORD Põhifookused: demokraatlik otsustusprotsess kogukonnas ja selles osalemine. Demokraatlikus riigis toimimine (Sh EL kontekstis); demokraatliku võimu toimimine minu kodukohas (ja minu võimalus otsustusprotsessidesse kaasatud olla) Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus. Õigussüsteem. Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus. Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused	Õpilane: 1) mõistab, milles seisneb võimude lahususe printsiip ning miks ja kuidas seda demokraatlikus ühiskonnas rakendatakse. Oskab eristada võimu harusid saades aru nende ülesannete erinevustest, kuid samas omavahelisest vastastikusest seotusest; 2) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik, kohalik omavalitsus, volikogu, linnapea, vallavanem, linna-/vallavalitsuse, eelarve, kohalikud maksud, kaasav eelarve, noortevolikogu, osalusdemokraatia, rahvaalgatus; 3) tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust; 4) mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda; oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT); 5) teab riigi- ja omavalitsusasutuste struktuuri, sh riigi- ja	Kontrolltööd Töö Põhiseaduse ja kodakondsuse seadusega Töö kaardiga Grupitöö-erakonnad Eestis Rollimäng teemal „Erakonna valimis-kampaania“ Rollimäng “ Riigikogu liikme blogi” Arutlus kodanikuõiguste- ja kohustuste teemal. Töö allikaga “Eelnõust seaduseks” Rollimäng “Laager”. Informatsiooni otsimine valitsusasutuste lehtedelt.	Leiab märksõna abil vajaliku info/allikmaterjali - teeb vahet tõesel ja valel infol. Eristab fakti-, fantaasia- ja arvamuspõhist meediateksti. Kasutab erinevaid digikeskkondi õppetöö läbimiseks (Kahoot, Quizizz, Quizlet, Opiq, Genially ...) Slaidikava koostamine Kaisi Udumäe - Kuidas töötab eesti.ee? Ülesanded e-koolikotist Google Drive'i kasutamine - varem õpitu kinnistamine.

ja kohustused Eestis. Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad. Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine. Võimalusel õppekäigud Riigikokku, kohtusse, linnavalitsusse, Euroopa Elamuskeskusse.	omavalitsusasutuste portaalide kasutusvõimalusi; 6) tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi, Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsuse saamise tingimusi; 7) selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid; 8) nimetab Eesti parlamendierakondi; 9) oskab tuua näiteid, millised on valdade ja linnade ülesanded oma kogukonna igapäevaelu korraldamisel. Selgitab, kuidas rakendub võimude lahususe põhimõte kohaliku valitsemise tasandil. Teab, kellel on hääleõigus kogukonna esinduskogu - volikogu valimistel. Oskab tuua lihtsaid näiteid, millistes küsimustes tuleb inimesel kohaliku võimu poole pöörduda. Tunneb huvi kohaliku elu korraldamise vastu ning oskab sõnastada enda jaoks kohaliku elu probleemkohti ning pakub välja omapoolseid lahendusi. Teab, millised on osalusdemokraatia võimalused kaasa rääkida kohalike asjade otsustamisel, osates vajadusel neid ka rakendada.		Korrektne e-kiri - kirja kirjutamine, saatmine, manus
IV MAJANDUS Ärisektori toimimine - milline on riigi roll majanduse reguleerimisel, kuidas olla ise ettevõtlik, saada hakkama (töö)туру kontekstis ning olla rahatark. Turumajanduse põhijooned. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum. Ettevõtluse vormid: aktsiaselts (AS), osahing (OÜ), füüsilisest isikust ettevõtja (FIE). Ettevõtluse roll ühiskonnas. Ressursside jagunemine maailmas. Riigi roll majanduses: plaanimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine. Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus. Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjale ja töötotsijaile.	Õpilane: 1) kirjeldab erinevate majandussüsteemide iseloomulikke tunnuseid ja toimimist; 2) teab maksude vajalikkust ühiskonna toimimisel, eristab otseseid ja kaudseid makse; 3) teab, mis on sotsiaalne ettevõtetus, ja toob näiteid selle võimalustest; 4) järgib autoriõiguse ja intellektuaalse omandi kaitse põhimõtteid; 5) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investering, tarbijakaitse; 6) tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu; 7) analüüsib valitud erialal tegutsemise võimalusi, lähtudes eriala spetsiifikast ja tuues esile palgatöötajana ja ettevõtjana tegutsemise erisused;	Kontrolltööd Grupitöö (maksud) Arutlused, nt teemadel “Maksud, meie sõbrad või vaenlased?; “Eesti-kas sotsiaalselt turvaline riik?” Grupitöö “Kes peavad seisma heaoluriigi kujunemise ja püsijäämise eest?”. Filmi analüüs (õiglase kaubanduse teemal, nt kakao-või banaaniistandustest, maailmakool.ee) Praktiline töö: Tootemärgistused, õiglase kaubandus Pere eelarve koostamine-peamised kulud ja tulud peres. Arutlus keskkonna/säästmise teemal.	Sven Kirsipuu “Kuhu kulub riigi raha?” Urmas Simson - Kuidas tekib kasum? https://etunnid.tagasikooli.ee/e-tund/kuidas-tekib-kasum-2/ Reet Aus "Kuidas läbi disaini maailma parandada?" https://maailmakool.ee/materjalid/100059/e-kulalistund-reet-aus-kuidas-labi-disaini-maailma-parandada/ Sandra Horma - Kuidas leida oma tugevused ja need enda jaoks tööle panna? https://etunnid.tagasikooli.ee/e-tund/kuidas-leida-oma-tugevused-

Erinevast soost, erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul. Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säästmine ning investeerimine. Laenamine. Tarbimiskäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbimiskaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus	8) analüüsib oma võimalusi tulevase töötajana ja ettevõtjana ning kavandab edasist haridusteed lähtuvalt oma huvidest ja võimetest ning ühiskondlikest teguritest; 9) teab eelarve koostamise põhimõtteid, oskab arvutada netopalka; 10) analüüsib vabalt valitud näidete põhjal inimeste tarbimiskäitumist; 11) selgitab liigtarbimise põhjusi ja mõju üksikisikule, ühiskonnale ja keskkonnale.	Grupitöö” Tarbija õigused ja kohustused”. Koosta rühmaga plakat/esitlus/video teemal „Noorte töövõimalused“.	ja-need-enda-jaoks-toole-panna/ Tiiu Paas - Mina kui inimkapital? https://etunnid.tagasikooli.ee/e-tund/mina-kui-inimkapital/ Monika Kallaste - Mida kujutab endast poe juhtimise töö ettevõtjana? https://etunnid.tagasikooli.ee/e-tund/mida-kujutab-endast-poe-juhtimise-too-ettevotjana/ Tõnu Mertsina - Millest sõltub minu palk? https://etunnid.tagasikooli.ee/e-tund/millest-soltub-minu-palk Millised on tuleviku oskused ja erialad? https://www.youtube.com/watch?v=092UDHGF6zU ○ “Kelleks ma tegelikult suurena saada soovin?” https://www.youtube.com/watch?v=8UbqMK50af8
Lõiming Inimeseõpetus (suhted grupis) Keeled (arutluse kirjutamine) Avalik esinemine (rollimäng) Geograafia (maailmajagude kaart, ressursid maailmas, Gini indeks, rahvastiku sotsiaalne struktuur, ränne) Ajalugu (koloniaalpoliitika tagajärjed) Matemaatika (diagrammide lugemine) Ajalugu (Eesti riigi ajalugu, varasemad põhisedused) Geograafia (maakonnad ja omavalitsused) Eesti keel			

Ajalugu (majandus demokraatlikes ja diktatuursetes riikides)

Karjääriõpetus

Sissejuhatus majandusse. 9.kl (majandusressursid, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, kapital, tööjõud, hõive, üleilmastumine, rahvusvahelised ettevõtted, tarneahelad, majanduse struktuur, majandussektorid: hankiv majandus, tööstus, teenindus, ringmajandus.)

Võõrkeeled ja matemaatika:

rollimäng: Maailmakaubandus, kus iga rühma ülesandeks on neile ette antud vahenditega võimalikult palju raha teenida. Mängureglid on inglisekeelsed. Metoodika:

<https://maailmakool.ee/wp-content/uploads/2015/07/maailmakaubanduse-mang.pdf>

Tehnoloogia:

õiglase kaubanduse toodetest retseptide valmistamine ja loomine. Metoodika: <https://maailmakool.ee/wp-content/uploads/2015/07/Oiglase-kaubanduse-retseptid.pdf>

Inimeseõpetus, loodusained, kunst, tehnoloogia, emakeel:

projektõpe: "Toidupäeva(de) korraldamine koolis" võimaldab mitmesuguseid lõimitud tegevusi. Metoodika [https://maailmakool.ee/wp-](https://maailmakool.ee/wp-content/uploads/2015/09/toidupaevad_koolis_web.pdf)

[content/uploads/2015/09/toidupaevad_koolis_web.pdf](https://maailmakool.ee/wp-content/uploads/2015/09/toidupaevad_koolis_web.pdf)

Ettevõtlikuspädevus, suhtluspädevus, Võõrkeeled:

Rahamäng Cashy: <https://www.cashygame.com/>